

TIBBIY TA'LIMDA INTERAKTIV O'QITISH USULLARINING TASNIFI VA AXAMIYATI

Mirsidiqova Nigora Mirusmonovna

*Toshkent tibbiyot akademiyasi Normal va patologik fiziologiya kafedrasida assistenti
O'zbekiston, Toshkent sh.*

Hikmatova Gulasal Farhodjon qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi Davolash ishi fakulteti II kurs talabasi

Annotatsiya: Sog'liqni saqlashning zamonaviy rivojlanishi dunyoning ko'plab mamlakatlariga xos bo'lgan tendentsiyalar bilan tavsiflanadi. Birinchidan, kasalliklarni tashxislash va davolashda zamonaviy biotexnologiyaning rolining o'sishi qayd etildi. Tibbiy yordam ko'rsatishni yaxshilash tabiatan tibbiy kadrlar tayyorlash sifatini yaxshilash bilan bog'liq. Shifokorning tibbiy ta'limi bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi, shu jumladan diplomgacha, oliy professional, aspirantura va uzluksiz professional. 2002 yilda Kopengagenda bu kontsepsiya Butunjahon tibbiy ta'lim konferentsiyasida qabul qilingan.

Tadqiqod maqsadi: Tibbiy ta'limda interaktiv o'qitish usullarining axamiyatini baxolash.

Materiallar va uslublar. Ushbu mavzu bo'yicha 10 ta xorijiy adabiyot manbalari tahlili o'tkazildi.

Dolzarbli: Shifokorlarni tayyorlash sifatini oshirish uchun yangi o'quv standartlari va o'quv rejalari tuzilmoqda va optimallashtirilmoqda, ta'lim texnologiyalari va ta'lim shakllari qo'llanilmoqda va takomillashtirilmoqda. Katta miqdordagi nazariy bilimlarni ishlab chiqish, kasbiy ko'nikma va malakalarni egallash bilan bir qatorda, bemorlarga sifatli xizmat ko'rsatishning eng muhim kasbiy mahorati sifatida klinik fikrlash va muloqot qobiliyatini rivojlantirish katta ahamiyatga ega [1]. Shifokorning kelajakdagi tibbiyotdagi roliga psixologik tayyorgarlik talabalarga ta'lim berishda muhim vazifaga aylanadi [2]. Shu maqsadda o'qitishda interfaol o'qitish usullari muvaffaqiyatli qo'llaniladi, jumladan, keys metod, rolli o'yinlar va munozaralar, bu erda talabalarga kasbiy rol va majburiyatlarini bajarish imkoniyatlari taklif etiladi [3].

Interaktiv usullar boshqalarga qaraganda ko'proq shaxsga yo'naltirilgan yondashuvga mos keladi, chunki ular birgalikda o'rganishni o'z ichiga oladi (kollektiv, birgalikdagi o'qitish) va o'quvchi ham, o'qituvchi ham o'quv jarayonining sub'ekti. Interfaol ta'lim usullarining eng to'liq tasnifi shunday ko'rinadi.

O'qitishning interfaol usullarining tasnifi	
<ul style="list-style-type: none"> • Ijodiy vazifalar. • Kichik guruhlarda ishlash. • Tarbiyaviy o'yinlar. Biznes. Tarbiyaviy. • Keys metodi. • "standartlangan Bemor" 	<ul style="list-style-type: none"> • Yangi axborot materialini o'rganish va mustahkamlash. • Interaktiv ma'ruza. • O'qituvchi sifatida o'quvchi. • ko'rgazmali qurollar bilan ishlash. • Hamma hammaga ta'lim beradi.

<ul style="list-style-type: none"> • Ekskursiyalar. • Ijtimoiy loyihalar. • Musobaqalar. • Ko'rgazmalar, spektakllar, spektakllar va boshqalar. 	<ul style="list-style-type: none"> • video va audio materiallardan foydalanish va tahlil qilish; • Amaliy topshiriq, ish uslubi; ishtirokchi amaliyotidan vaziyatlarni tahlil qilish; • Hujjatlar bilan ishlash
---	--

Yuqoridagi tasniflarning ma'lum pozitsiyalari uchun xuddi shu nomdagi o'qitish usullari (o'yinlar, noan'anaviy ma'ruzalar) faol va interaktivlar orasida mavjud. Bu shuni anglatadiki, biz ularni qanday qo'llashimizga qarab, bu usullar talabani mustaqil ishda bilish faoliyatini faollashtirishi yoki uni birgalikdagi o'quv faoliyatiga jalb qilishi mumkin.

Har qanday interaktiv uslubning o'z maqsadlari va foydalanish qoidalari, xususiyatlari borligi sababli, har bir usulning xususiyatlarini bilish va ta'lim natijasiga samarali erishish qobiliyati o'qituvchiga qiziqarli samarali dars o'tkazish uchun qo'shimcha manba beradi. Lekin o'quvchilarning o'quv jarayoniga qiziqishini oshirish va natijaga erishish uchun interfaol o'qitish usullari yordamida darsni tashkil etish va o'tkazishning ba'zi umumiy jihatlarini hisobga olish zarur.

Keys-metod: O'qitish nafaqat klinik bilim yoki ko'nikmalarni egallash, balki talabalarning tibbiy amaliyotda ishtirokini osonlashtirishdir. Hozirgi vaqtda chet elda mutaxassislarni o'qitish va malakasini oshirish uchun Keys-metod (Case based Learning) usuli qo'llanilmoqda va faol rivojlanmoqda. Keys usuli muammoli o'qishdan tubdan farq qiladi, chunki u aniq misollarga asoslangan [4]. Tibbiyot sohasidagi holatlar muayyan vaziyatni tahlil qilish, bemorning sog'lig'ini aks ettirish, differentsial diagnostika o'tkazish va davolash taktikasini tanlash uchun interaktiv vosita bo'lib xizmat qiladi. Tibbiy holatlarni amalga oshirishda multimediya texnologiyalaridan foydalanish ularga bemorning murakkab muammosini, masalan kasallik tashxisini yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Keys metodining muhim tarkibiy qismlari talabani harakatlarini baholash va yo'l qo'yilgan xatolarni tushuntirishdir [4].

Tibbiyot talabasining mustaqil ishi tibbiyot fanini boshqalardan ajratib turadigan ko'plab xususiyatlarga ega. Tibbiyot ko'plab fanlarni birlashtiradi, ular bilan birga rivojlanadi va ko'plab fanlarning umumiylikni ifodalaydi. Keys metodiga o'tishda o'qituvchining roli individual holatlarni ishlab chiqish va o'qitish jarayoniga joriy etishdan iborat bo'lib, tibbiy ta'lim tizimida qo'llaniladi: o'qituvchi talabalar tahlil qilishi uchun turli xil klinik holatlar majmuasini shakllantiradi.

Bilim yurti tomonidan mustaqil ravishda tashkil etiladigan simulyatsiya markazlari ko'pincha mulyajlarda o'rgatish va vaziyatga algoritmik yondashuvni shakllantirish, klinikada ishlash, o'qitish usuli tufayli ta'sir ko'rsatadi. klinik fanlarning rivojlanishi to'g'risida, va keyinchalik talabalar ma'lumoti haqida diplom olgandan so'ng, amaliy sog'liqni saqlash sohasida foydali bo'ladi[5].

Keys usuli o'qitishni tashkil qilishning juda samarali vositasi bo'lib xizmat qiladi va uni boshqa o'quv usullari bilan osongina birlashtirish mumkin. Demak, masalan, bu metodni metodik nuqtai nazardan yangi o'qitish usuli deb hisoblash mumkin. Biroq, bu talabalarning aniq ko'nikma va malakalarini rivojlantirishga emas, balki ularning bilim va muloqot

qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan; bu talabalarga ma'lum bir vaziyatda taqdim etilgan amaliy ko'nikmalarni mustahkamlashga imkon beradi.

"STANDARTLANGAN Bemor": Tibbiyot talabalariga ta'lim berishda klinik fikrlash va maslahat berish amaliyotini shakllantirish uchun "standartlashtirilgan bemor" metodologiyasi qo'llaniladi, bu ham muloqot ko'nikmalarini ishlab chiqishga imkon beradi. Bemorlarga maslahat aholiga sifatli tibbiy yordam ko'rsatishning muhim komponenti sifatida tan olinmoqda. Maslahatlashuvning muhim jihati - bemorlarga va ularning oilalariga kutilmagan yoki keraksiz xabarlarni etkazish qobiliyati, masalan, ota -onalarga yosh bolasingning eshitish qobiliyati buzilganligini aytish kerak. Klinisyenning yomon xabarlarga duch keladigan odamlarga ma'lumot va hissiy yordamni samarali va sezgir tarzda taqdim etish qobiliyati juda muhim, chunki bu davom etayotgan shifokor-bemor munosabatlarining sifatiga va aralashuv muvaffaqiyatiga ta'sir qilishi mumkin.

Boshqa tomondan, agar asosiy e'tibor shaxslararo ko'nikmalarni o'rgatish va baholashga qaratilsa, sub'ektlar ma'lum bir odamning (masalan, hafsalasi pir bo'lgan bemorning) qiyofasini ishlab chiqishga va ularning improvizatsiya qilish qobiliyatidan foydalanib, haqiqiy bemorni taqlid qilishga yo'naltirilishi mumkin.

Talabalar eksperimental o'qitish usullarini qadrlashadi, chunki ular bemorga zarar etkazmasdan, yangi ko'nikmalarni amalda qo'llay oladilar va ularning rivojlanayotgan klinik qobiliyatlari, jumladan, shifokor-bemorning samarali o'zaro ta'siri bilan bog'liq fikr-mulohazalarni olishlari mumkin.

Masalan, Markaziy Michigan universiteti (MCU) audiologiya dasturi, u erda simulyatsiya qilingan bemorlar 2007 yildan beri bemorlar va ularning oilalariga salbiy yangiliklarni etkazish bilan bog'liq maslahat berish ko'nikmalarini qo'llab -quvvatlash uchun ishlatilgan [6].

Shunday qilib, yangiliklar yangiliklari mavzusi talabalar va klinik kurs ishtirokchilari o'rtasida izchil bo'lsada, har bir simulyatsiya qilingan bemorga maslahat berish sessiyasi o'ziga xosdir.

Bemorlarga noxush yangiliklarni etkazish-bu bemorlar bilan o'zaro aloqada bo'lish va chuqur ta'lim va o'qitishni talab qiladigan vaziyatlardan biridir.

Umuman olganda, ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalar simulyatsiya qilingan bemorlarni klinik maslahat berish ko'nikmalarini yaxshilashning samarali usuli sifatida ko'rishadi, ayniqsa yomon xabarlarni o'rgatishda [7].

Xulosa: Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tibbiyot talabalar tomonidan dasturiy ta'minot dasturida o'qitishning samarali usuli sifatida yaxshi qabul qilinadi. Usullar o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini yaxshilashda ham bir xil darajada yaxshi. Faol o'rganishni rag'batlantirish, klinik fikrlash va muloqot ko'nikmalarini takomillashtirish, real ssenariylarni o'rganish va asosiy va klinik tibbiyot fanlari komponentlarini samarali etkazib berish uchun ushbu arzon eksperimental o'quv vositalarini qabul qilish va tibbiy ta'limga kiritish zarur. Ishbilarmonlik o'yinidan foydalanish tajribasi rolli va munozara usullaridan foydalanish samaradorligini ko'rsatadi. Bu xilma -xillik, o'yin -kulgi, turtki beradi va o'rganish tezligini tezlashtiradi. Oxir -oqibat, o'quvchilar o'quv jarayoniga faol qatnashganlari uchun mavzuni yaxshiroq tushunadilar.

Tibbiyot ta'limida, sog'liqni saqlashni yaxshilash tizimini yaratish uchun faqat nazariy bilimlar etarli emas. Yaxshi shifokor bo'lishi kerak bo'lgan ko'nikmalarga klinik muammolarni hal qilish, xulosa chiqarish, qaror qabul qilish, muloqot, sog'liqni saqlash ma'lumotlarini baholash va terapevtik bilimlar kiradi. Bu ko'nikmalar shifokor uchun juda muhim [8]. O'qituvchidan o'quvchiga bir tomonlama bilim oqimi (ya'ni an'anaviy didaktik ta'lim) endi shifokor-bemor munosabatlarini yaxshilash uchun kompetentsiyalarni shakllantirishning samarali usuli hisoblanmaydi. Interaktivlikni ta'kidlaydigan zamonaviy o'qitish metodologiyasi saqlash sohasida malakani oshirish uchun yanada samarali asos yaratadi.

Adabiyotlar:

1. Styuart M.A. Samarali shifokor-bemor aloqasi va salomatlik natijalari: sharh. Can Med Assoc J. 2005;
2. Xalilov, XD, N.K.Shadmanova, M.N.Qayumov. "Gipertireorizmni eksperimental modellash". (2023).
3. Karabayev, Sanjar, et al. "SOG'LIQNI SAQLASHDA TELETIBBIYOT IMKONIYATLARI, XUSUSIYATLARI VA TO'SIQLARI." *Евразийский журнал медицинских и естественных наук* 3.2 Part 2 (2023): 41-46.
4. Dilshodovich, Khalilov Hikmatulla, Kayimov Mirzohid Normurotovich, and Esanov Alisher Akromovich. "RELATIONSHIP BETWEEN THYROID DISEASE AND TYPE 2 DIABETES." (2023).
5. Dilshodovich, Khalilov Hikmatulla. "SHIELD OF INTESTINAL MICROFLORA CHANGE EFFECT ON THE GLANDS." *American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences* (2993-2149) 1.5 (2023): 81-83.
6. XALILOV, HIKMATULLA DILSHOD O'G'LI, SIROJIDDIN SHOKIRJONOVICH MANAJONOV, and DOSTON AXMAD O'G'LI SHUKUROV. "ICHAK MIKROFLORASINI QALQONSIMON BEZNING FIZIOLOGIYASI VA PATOLOGIK FIZIOLOGIYASIGA TASIRI."
7. Шадманова, Н. К., and Х. Д. Халилов. "НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ИНТЕРЕС ИЗУЧЕНИЯ ВЕГЕТАТИВНОЙ РЕГУЛЯЦИИ ДИЗАДАПТИВНЫХ РЕАКЦИЙ СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ СИСТЕМЫ." *Евразийский журнал академических исследований* 3.8 (2023): 126-134.
8. Nave-Velgut S., Kristensen S.A., Vuds S. Audiologiya ta'limida simulyatsiya qilingan bemorlar: talabalar hisobotlari. J Am Acad Audiol. 2013;